

Utdanningsplan for leger i spesialisering i revmatologi ved Sørlandet Sykehus

Om utdanningsvirksomheten

Sørlandet sykehus HF (SSHF) er Agders største kompetansebedrift med over 7000 ansatte fordelt på ulike lokasjoner, hvorav rundt 280 er Leger i spesialisering (LIS) 2/3. SSHF er områdesykehus for Agder med en befolkning på over 320 000 innbyggere, og har behandlingstilbud innen fysisk og psykisk helse og avhengighetsbehandling. De somatiske sykehusene ligger i Arendal, Kristiansand og Flekkefjord, og psykiatriske sykehusavdelinger er lokalisert i Arendal og Kristiansand. I tillegg har vi distriktpsikiatriske enheter og barne- og ungdomspsykiatriske enheter i Kristiansand, Lindesnes, Kvinesdal, Farsund, Flekkefjord, Arendal, Lillesand, Grimstad og Tvedestrand. Per 2025 tilbyr vi LIS-utdanning innenfor 34 ulike spesialiteter.

Om Revmatologisk seksjon, medisinsk avdeling SSK, SSHF

Seksjonen har 7 overlegestillinger (inkl. seksjonsleder) og 3 faste LIS-stillinger. I tillegg har seksjonen en 20 % forskerstilling (og 20% forskningssykepleier stilling) som er finansiert av forskningsenheten.

Seksjonens hovedaktivitet er poliklinisk virksomhet ved SSK. LIS har kun arbeidssted i Kristiansand. Alle overlegene har hovedarbeidssted ved SSK, en har ambulerende tjeneste til SSA. Pr april 2025 er det revmatolog ved poliklinikken i Arendal maks 1 dag pr måned.

Revmatologisk seksjon har ingen egne senger. Pasienter som trenger innleggelse ligger på medisinsk sengepost og ivaretas med tverrfaglig samarbeid om oppfølging av lege på aktuell indremedisinsk sengepost og revmatolog.

Poliklinisk oppfølging av barn med revmatologisk sykdom ved SSHF ivaretas av to leger fra revmatologisk avdeling på utlån til Barne – og ungdomsavdelingen (BUA), i alt ca 20 % fast stilling. I tillegg kommer øhjelps - og subakutte vurderinger av barn utover dette. Det er etablert godt samarbeid med barnerevmatologene RH.

Alle legene i avdelingen deltar i fast turnus på ø-hjelps funksjon på poliklinikken i Kristiansand. Ø-hjelps-legen ivaretar tilsynsfunksjon av barn og pasienter ved andre avdelinger i SSHF. Revmatolog ved SSHF er tilgjengelig fra 08:00 til 17:00 mandag til fredag. Henvendelser til SSHF om revmatologiske problemstillinger utenom disse tider ivaretas av medisinsk vakt team SSK.

Seksjonen har sykepleiedrevet infusjons – og osteoporoseklinikk med kontinuerlig supervisjon/bistand fra legene ved poliklinikken.

Seksjonen har flere UL-apparater, 2 kapillaroskop, polarisasjonsmikroskop og DXA-maskin. Vi har lang erfaring med bruk av kapillaroskopi og god kompetanse på diagnostiske undersøkelser ved bruk av UL kar og muskel/skjelett.

Fysioterapeut med spesialkompetanse er tilknyttet seksjonen og det er tilgang til ergoterapeut, sosionom, ernæringsfysiolog og farmasøyt ved behov.

Seksjonen har daglig morgenmøte med fast oppsatt undervisningsplan i tillegg til fast supervisjonsmøte midt på dagen hvor det diskuteres polikliniske og innlagte pasienter.

Seksjonen har gode rutiner for multidisiplinært samarbeid med bla medisinsk avdeling SSK og SSA, Kvinneklinikken og revmatologisk avdeling Rikshospitalet.

Ved kompliserte problemstillinger som krever en bredere tilnærming henvises pasienter til Nasjonal kompetansetjeneste for revmatologisk rehabilitering (NKRR) ved Diakonhjemmet sykehus.

Om organisering av spesialiteten

Spesialistutdanningen i Revmatologi består av LIS1 og LIS3. Etter godkjent LIS1 tjeneste fortsettes spesialistutdanningen som LIS3, med unike læringsmål for spesialiteten Revmatologi.

De færreste får anledning til å stifte spesiell kjennskap til revmatologifaget under medisinstudiet eller som LIS1. For de fleste LIS3 i revmatologi vil det bety at de må sette seg inn i en relativt ukjent kategori av sykdommer, undersøkelsesmetodikker, medikamenter og praktiske ferdigheter i form av Ultralydundersøkelse av muskel-skjelett, UL kar, leddpunksjoner/injeksjoner, mikroskopi av leddvæske og kapillaroskopi.

Revmatologisk seksjon SSK har samarbeidsavtale med medisinsk avdeling SSK og SSA, samt nevrologisk avdeling SSK. I tillegg foreligger det samarbeidsavtale, via den såkalte gjennomstrømsordningen, med Revmatologisk avd Rikshospitalet (RH).

Om utdanningsløpet

LIS3 i revmatologi kan gjennomføres på minst 5 år med tentativt opplegg:

- Innledning 1 - 1,5 år tjeneste ved Revmatologisk seksjon SSK
- 2 år tjeneste indremedisin
- 1 - 1,5 år ved Revmatologisk seksjon SSK
- Avslutte med minst 6 mndr tjeneste ved revmatologisk avdeling RH.

LIS3 får tildelt veileder ved ansettelsestidspunkt, og innen 3 uker etter oppstart skal det opprettes en individuell utdanningsplan i samarbeid mellom LIS og veileder.

De fleste spesifikke læringsmål for revmatologi oppnås ved klinisk tjeneste i Kristiansand, spesielt gjelder dette revmatisk inflammatoriske muskel-skjelettsykdommer (artritt, ankyloserende spondylitt, artrose, osteoporose) som utgjør størstedelen av pasientgrunlaget vårt.

Noen læringsmål vedrørende avanserte vaskulitt- og bindevevssykdommer, samt barnerevmatologi (REV-022, REV-029, REV-031, REV-033, REV-034, REV-038, REV-039, REV-045 til REV-048, REV-052, REV-054, REV-055, REV-057, REV-058) oppnås først etter fullført tjeneste RH, hovedsakelig pga manglende volum på disse pasientgruppene ved SSHF. Det anbefales også tjeneste ved barnerevma RH for å få oppfylt REV-056 og REV-060.

Alle indremedisinske læringsmål (REV-093 til REV-193, og læringsmål i nevrologi (REV-103, REV-105, REV-194 til REV-197), for spesialisering i revmatologi oppnås ved 2 års klinisk tjeneste ved medisinsk avdeling, som bla innebærer hospitering ved nevrologisk avdeling i felles rotasjonsordning med indremedisinske LIS.

Introduksjon av nye LIS

Nye LIS får i løpet av den første uken

- Omvisning på sykehuset, seksjonsspesifikk presentasjon (informasjon om seksjonens, drift, logistikk, poliklinikk rutiner, superviseringsrutiner, veiledningsrutiner, oppgavefordeling, nyttige nettsider/oppslagsverk, prosedyrer).
- Opplæring i digitale verktøy som: DIPS, Metavision, Talegjenkjenning, GTI, GAT, personalportalen, Kompetanseportalen, EK Web (prosedyrer) mm.
- Obligatoriske e-læringskurs.
- Introduksjon i klinisk leddundersøkelse, bruk av UL, mikroskopi av leddvæske mm.
- Introduksjon av fysioterapeutens og sykepleiernes arbeidsområder.

Avhengig av tidligere arbeidserfaring settes det i samarbeid med ny LIS3 opp en arbeidsplan for poliklinikk og andre arbeidsoppgaver første tiden. Denne planen blir fortløpende justert avhengig av forventninger fra seksjonsleder og tilbakemeldinger fra LIS og dennes veileder. Det legges opp til flere felles pasientkonsultasjoner med overlege helt i starten for å avklare behovet for supervisjon.

Internundervisning og kurs

Seksjonen oppfyller kravet om 70 timers fagspesifikk internundervisning pr år.

Det foreligger hvert halvår oppdatert langtidsplan for internundervisning for å sikre at alle relevante emner dekkes. Det er utpekt en undervisningsansvarlig overlege (pr April 2025 Martyna Dobel-Rynning) som har ansvar for dette.

Aktuelle temaer knyttes til læringsmål i læringsmålsplanen.

Vi har fast undervisning mandag og torsdag, i forbindelse med morgenmøtene. Alle legene ved seksjonen deltar aktivt i undervisningen, og det oppfordres til akademisk tilnærming. En stor del av undervisningen er basert på litteraturgjennomgang og presentasjon av aktuelle vitenskapelige artikler.

Vi har stort fokus på læring med gjennomgang av kasuistikker for generell kunnskapsdeling. I tillegg til fast teoretisk undervisning har vi ved behov praktisk undervisning i UL undersøkelse eller kapillaroskopi etc.

Det er ukentlig fellesundervisning for alle leger ved SSK, som ikke inngår i de obligatoriske undervisningstimene.

Opplæring i UL undersøkelse av ledd og kar, leddpunksjoner/injeksjoner, mikroskopi samt kapillaroskopi foregår i hovedsak i forbindelse med løpende pasientvurderinger i poliklinikken.

Mer målrettet undervisning i UL kar tilbys LIS3 som er kommet lengst i spesialiseringen.

Alle LIS3 har tariffestet rett til 10 dager fri pr år for deltagelse på (obligatoriske) kurs.

LIS3 kan i tillegg få anledning til å delta på nasjonale og internasjonale møter/kongresser såfremt LIS3 som har gjort vitenskapelig arbeid/utarbeidet poster eller annet materiale til presentasjon på aktuelle møte/kongress.

Kurs - fra og med høsten 2025

- Inflammatoriske leddsykdommer hos voksne
- Barnerevmatologi
- Vaskulittsykdommer
- Bindevevssykdommer og klinisk immunologi
- Farmakologi ved revmatiske sykdommer
- Ultralyddiagnostikk del 1: Sonoanatomi
- Ultralyddiagnostikk del 2: Sonopatologi

Den tidligere kursrekken avsluttes høsten 2025 hvor kurs i Klinisk immunologi, laboratoriediagnostikk og Moderne bildediagnostikk arrangeres for siste gang.

Simulering og ferdighetstrening

Ferdighetstrening foregår i hovedsak som ledd i klinisk tjeneste under supervisjon.

Det organiseres felles UL undervisning av leddundersøkelse med injeksjonsteknikk og leddvæskeundersøkelse i mikroskop, eller UL kar ved behov.

I forbindelse med indremedisinsk tjeneste deltar LIS i simulering bla for å lære prosedyrer, feks i akuttmedisin.

Forskning

De av legene i seksjonen som har PhD tillegges et særlig ansvar for å knytte akademisk kompetanse til den kliniske hverdagen. Det tilstrebes at alle søker i aktuell litteratur ved gjennomgang av spesielle kliniske problemstillinger, på den måten forventes at også LIS tilegner seg en akademisk arbeidsmetode.

Legene som har forskningskompetanse har hovedansvar for undervisning i forskningsmetodikk, statistiske begrep og artikkelskriving.

Det legges opp til at alle LIS tildeles et prosjekt i la utdanningsløpet; f.eks et internt kvalitetssikringsprosjekt, et kompetansehevende prosjekt, eller et lite forskningsprosjekt som kan avsluttes med en publikasjon i tidsskrift eller en posterpresentasjon på kongress. LIS med allerede gjennomført PhD kan få fritak for dette.

Seksjonen er involvert i ulike interne kvalitets/forskningsprosjekter, nasjonale registre (NorArtritt, NorVas, RevNatus, fremtidig forhåpentligvis også NOBAREV) og eksterne studier, inklusiv ulike prosjekter utgående fra bla Diakonhjemmet og RH.

Forskningsseksjonen ved SSHF er organisert under Fagavdelingen. Seksjonen legger til rett for forskere, særlig med tanke på doktorgradsløp, godkjenning av forskningsprosjekter og påser at regler for god forskningsetikk følges.

Felles kompetansemål (FKM)

Felles kompetansemål er en integrert del av LIS-utdanningen ved SSHF. Hver spesialitet sørger for at relevante læringsmål oppnås gjennom klinisk praksis, internundervisning og gruppeveiledning.

Det er utarbeidet flere lokale læringsaktiviteter som skal sikre nødvendig opplæring i enkelte læringsmål for FKM. Dette inkluderer både heldagskurs, filmer og e-læring.

Det er også tilgjengelig flere e-læringskurs og podcaster som er utarbeidet regionalt og/eller nasjonalt. Administrasjon og ledelse er et anbefalt/obligatorisk kurs for LIS, og arrangeres i alle fire helseregioner, minimum to ganger per år i hver region. [Her](#) kan man finne langtidsplaner over kurs. Det anbefales i utgangspunktet at dette gjennomføres mot slutten av spesialistutdanningen.

Organisering av veiledning, supervisjon og kompetansevurdering

Veiledning

LIS skal få tildelt veileder ved oppstart i sin stilling ved SSHF. Det skal legges til rette for at første veiledningssamtale finner sted innen de første 3 ukene. Det skal videre settes av 1 veiledningstime i arbeidsplanen per måned.

Minst hver 6. måned skal det gjennomføres en progresjonssamtale med oppdatering av LIS-ens individuelle utdanningsplan.

SSHF har utarbeidet en egen kompetanseplan for veiledere som inneholder informasjon knyttet til spesialistforskriften, nasjonal veileder og retningslinjer. Det er også utarbeidet en egen lokal funksjonsbeskrivelse for veilederrollen.

Veileder for LIS 2/3 skal være godkjent spesialist i en av spesialitetene med felles faglig plattform for utdanningens andre del eller i den aktuelle spesialiteten for utdanningens tredje del. Veiledere skal ha gjennomgått veiledningskurs som arrangeres lokalt.

Det skal skrives referat fra veiledningssamtalene i Kompetanseportalen.

Det er avsatt faste møtetidspunkt for LIS og veileder en gang i mnd, sekretær på seksjonen sørger for at dette ivaretas. LIS skriver referat fra møtene. Det er løpende dialog mellom LIS og veileder som deltar i evalueringskollegiet ift avklaring av den enkeltes progresjon og gjennomføring av læringsmål.

Det avsettes faste dager til fordypning i gjennomsnitt 1 dag hver 2. uke ihht til tariffavtalen. Det forventes at fordypningstid brukes til faglig fordypning, ikke regulært klinisk etterarbeid.

Organisering av supervisjon på den enkelte avdeling/seksjon

Seksjonen legger vekt på god supervisjon. Spesialist i Revmatologi er alltid tilgjengelig for supervisjon av LIS. Det er etablert faste møter hver dag for nødvendig drøfting av pasientkasus. Alle overleger, med unntak av seksjonsleder) roterer på supervisjonsfunksjonen.

Kompetansevurdering

LIS skal vurderes systematisk gjennom hele utdanningsløpet.

Kompetanseportalen brukes for å dokumentere læringsaktiviteter og oppnådde læringsmål. Det vil være angitt på hver læringsaktivitet om du skal sende læringsaktiviteten til godkjenning hos din veileder, en supervisør, et evalueringskollegium eller om det kun er egenregistrering av gjennomført læringsaktivitet. Når læringsaktiviteter er gjennomført og LIS, i samarbeid med sin veileder, anser læringsmålet som oppnådd, sendes dette til avdelingsleder for endelig godkjenning.

SSHF har utarbeidet en egen mal for evalueringskollegium. Malen er bygget på Helsedirektoratets veileder i vurdering av kompetanse hos leger i spesialisering og baserer seg spesielt på vurderingsverktøyene Mini-CEX og NOTSS.

Ved revmatologisk seksjon er det leder som godkjenner læringsmål i samråd med evalueringskollegiet som gjennomføres minst en gang pr halvår.

Leder har overordnet ansvar for at læringsmål vurderes og godkjennes.

Individuell utdanningsplan (IUP)

For å sikre at LIS har progresjon i utdanningen skal LIS i samarbeid med veileder opprette en individuell utdanningsplan (IUP). Leder er ansvarlig for at dette gjøres innen 3 uker etter tiltredelse, og planen skal oppdateres hvert halvår. Dette gjelder både ved fast og midlertidig ansettelse.

Det er utformet en egen kompetanseplan «SSHF – dokumentasjon individuell utdanningsplan LIS» i Kompetanseportalen. Her skal LIS laste opp IUP hvert halvår. Tidligere planer vil da også ligge tilgjengelig. IUP skal inneholde oppdatert informasjon om overordnet utdanningsløp, læringsmål, kurs, internundervisning og fremdriftsplan for kommende halvår. Planen kan ligge til grunn for veiledningssamtaler og til bruk i vurderingskollegium. Den vil også gi viktig informasjon til leder for planlegging av rotasjoner innad i foretaket og gjennomstrømningsstilling til andre samarbeidende foretak.

Utdanningsutvalg og utdanningsansvarlig overlege

Utdanningsutvalget består av seksjonsoverlege (prof PhD Glenn Haugeberg), utdanningsansvarlig overlege (Hege Kilander Høiberg) og en LIS3.

Det legges vekt på å involvere LIS i organisering og forbedring av LIS-utdanningen.

Tillitsvalgte

LIS3 ved revmatologisk seksjon har egen tillitsvalgt (TV). Det tilstrebes faste møter mellom TV og seksjonsleder. Videre har SSHF klinikktillitsvalgt for Ylf for SSK og SSA, og foretakstillitsvalgt for SSHF.

Overlegene har egen tillitsvalgt.

Kontakt

For spørsmål om spesialistutdanningen ta kontakt med: Seksjonsleder Professor dr.med. Glenn Haugeberg, Revmatologisk seksjon, Medisinsk avdeling Kristiansand, SSHF. Tlf: 3807 3142

Evaluering og revisjon av utdanningsplanen

Dato for siste revisjon april 2025, Hege K Høiberg.